

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vahvistuuko asiakkaan ääni tulevissa sote-palveluissa?

Eduskunnan kuntoutusverkosto 3.3.2021

Taina Mäntyranta, johtaja
STM, OHO/Ohjausyksikkö

Sote-uudistus

Asiakkaan ääni sotepalveluissa

- Asukaan ääni uudessa sotessa
- Asiakas/väestöryhmien ääni sotessa
- Asiakkaan ääni omissa sotepalveluissaan

Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

Hyvinvointialue: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

Hyvinvointialue

- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämisen ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

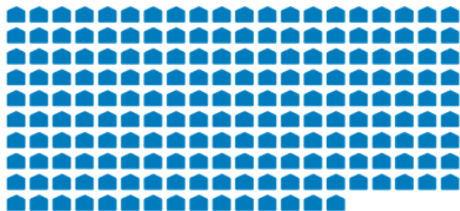

Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023

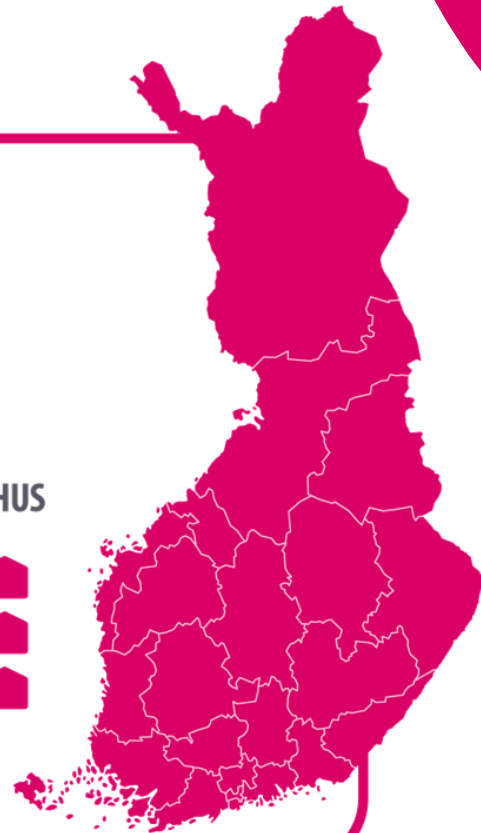
195

sosiaali- ja terveydenhuollon
organisaatiota
22 pelastuslaitosta

21+1

Hyvinvointialuetta
+ Helsingin kaupunki ja HUS

Asukaan ääni uudessa sotessa

- Hyvinvointialueella on aluevaltuusto, joka vastaa toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa.
- Valinta suorilla vaaleilla vahvistaa hallinnon kansanvaltaisia piirteitä
- Aluevaltuusto päättää mm. hyvinvointialuestrategiasta
  - Hyvinvointialuestrategiassa huomioon asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.
- Hyvinvointialueen asukkailla aloiteoikeus
- Aluevaltuusto voi päättää, että hyvinvointialueelle kuuluvasta asiasta toimitetaan neuvoa-antava kansanäänestys.

Hyvinvointialueen osallistumisjärjestelmä

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja
- 2) selvittämällä asukkaiden ja palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelu.

Hyvinvointialueen osallistumisjärjestelmää rakennettaessa hyödynnetään kunnissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä.

Asiakas/väestöryhmien ääni sotessa

Aluehallituksen on asetettava osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen:

- nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä
- ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä
- vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto.

Jäsenet valitaan hyvinvointialueen kuntien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä. Lisäksi voidaan valita muita henkilöitä.

Aluehallituksen on huolehdittava elinten toimintaedellytyksistä

- mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla elin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta
- elimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Kansalliskielilautakunta ja saamen kielen lautakunta

- Kaksikielisellä hyvinvointialueella on kansalliskielilautakunta
- Hyvinvointialueella, johon kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluva kunta, on saamen kielen lautakunta

Asiakkaan ääni omissa sotepalveluissaan

- **Jatkossakin säännökset substanssilaeissa**
  - Lait potilaan sekä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
    - Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan.
    - Asiakkaalle on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Sama koskee hänen sosiaalihuoltoonsa liittyviä muita toimenpiteitä. Asiakasta koskeva asia on käsiteltävä ja ratkaistava siten, että ensisijaisesti otetaan huomioon asiakkaan etu.
- **Muutoksenhaku hallintopäätöksissä**
- **IMO-uudistus tarkoituksena vähentää itsemääräämisoikeuden rajoittamista, valmistelussa**

Vahvistuuko asiakkaan ääni tulevissa sote-palveluissa?

- Kyllä!
- Äänen vahvistaminen on hyvinvointialueen vastuulla
- Miten järjestöt, asukasraadit, kokemusasiantuntijat ja muut valmistautuvat äänen vahvistamiseen?

soteuudistus.fi

#sote #tulevaisuudensote

Sote-uudistus